גמ׳ קפץ העליון. (ע) קפץ קצר העליון היינו מלכוסתו מקום מבור הסוס והילך ולא קפץ התחתון כמין מורי בשמיטת מוקין ל״ח יג) כשמעתי כגון שזנב גמל מגעת על חומו ערקום: **וקתני ואתי דיחידאה.** משום דלמתן לעיל לא שמענו (כ) כו׳ אלא את אלו הלשמועים שמנה בינהה והדר תנא ואתא בשומין שאינם קטמת אלא יחידאי קאמרי להו כגון ר׳ תניינא בן אנטיגונוס ור׳ תניינא בן גמליאל וס״ד פליגי דתנן עלייהו להכי הדר ותמא אחולהו על אלו מומין שותטין כו׳: **מתני׳ ובעל יבלת.** כלתוקימנא לעיל כו׳ בדאין בה עשם דאי אינא עשם היא מוס גמור (כ) ואין בה שער (ל)היא בה בלבן של עין דאי בגופו תלתול בעלמא הוא: **גרב וחזזית.** מיני שחין: **מזוהם.** מסריחס: **ושנעבדה בו עבירה.** שנרבע: **או שהמית אדם ע״פ עד אחד.** שאין (מ) אלא עד אחד (נ) לא בדיעבד ולא בנגיחה: **ע״פ עצמו.** שאין שם עד אלא בעלים אמרו דאי הוו ב׳ עדים בדבר הוי בתקילה (ס) אפילו בהאחה מיתסר: **וטומטום ואנדרוגינוס.** שפק זכר (ע) ותקדיש שפק נקבה הן ולא תקדשי: **אין לך מום גדול מזה.** מאנקלוגיוס קאי דתקוס נקטוס הוי כמוס והוי בכבוד בעל מוס ונשחט בתדינה ותסור בגיזה ועבודה: **והכ״א אינו בכור.** דבריה בפני עצמה הוא ונגזז ונעבד: **גמ׳ וגרב לא.** הוי מוס גמור: **והכתיב גרב באורייתא.** (ויקרא כב)(פ) גבי עורת או שבור דכתיב או גרב או יבלת: **ותו חזזית לא.** מוס גמור הוא והכתיב בתוריימא: **זה חרם.** שאין שקטה בתרם: **חזזית המצרית.** שאין שהוגה על המלריס: **מלפפת.** לבוקה בו כדתתרגמינן (שמות ט)(ת) ויתבר ולפיף: **אלא תלתא גרב הוו דקרא.** (ת) גבי מומין דלרשינן היה זה שתרם יבש בפנים ומבחוץ: **דמצרים.** דהייט תתי (ט) בקלוות וגבש ובתרם יבש בפנים ולא מבחוץ דכתיב או גרב או יבלת: **ותו חזזית לא.** מוס גמור הוא ילפת: **והכתיב בתוריימא: זה חרם.** שאין שקטה בתרם: **חזזית המצרית.** שאין שהוגה על המלריס: **מלפפת.** לבוקה בו כדתתרגמינן (שמות ט)(ת) ויתבר ולפיף: **אלא תלתא גרב הוו דקרא.** (ת) גבי מומין דלרשינן היה זה שתרם יבש בפנים ומבחוץ: **דמצרים.** דהייט תתי (ט) בקלוות וגבש ובתרם יבש בפנים ולא מבחוץ דכתיב או גרב או יבלת: **ותו חזזית לא.** מוס גמור הוא ילפת: **והכתיב גרב באורייתא.** (ויקרא כב)(פ) גבי עורת או שבור

עין משפט נר מצוה

סג א מיי׳ פ״ב מהל׳ בכורות הל׳ ה טוש״ע י״ד סימן שטו סעיף ג:
סד ב מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ג:

רבינו גרשום

מיפשט פשיטא ליה. דאנדרוגינוס לא הוי בריה בפ״ע אלא זכר הוא ובכור ומומו עמו הוא חרוץ דנקבות: או דילמא ספוקי מספקא ליה. דדילמא בריה הוי ולא קדוש: או אם תמצא לומר בכור הוא. הוי מומו עמו: למילקא עליה משום גיזה ועבודה אי נמי למיתבה לכהן ת״ש ר׳ אילעאי אומר משום ר׳ ישמעאל אנדרוגינוס בכור הוא ומומו עמו ש״מ מיפשט פשיטא ליה ודילמא אם תימצא לומר קאמר ת״ש זכר ולא נקבה כשהוא אומר למטה זכר שאין ת״ל. מה ת״ל להוציא טומטום ואנדרוגינוס מני אילימא ת״ק ספיקא הוא ואתי קרא למעוטי ספיקא אלא רבנן בתראי מחד קרא נפקי דהא גבי בכור חד זכר הוא דכתיב קא מעטי כולהו מינייהו אלא פשיטא ר׳ ישמעאל היא ואי אמרת בשלמא רבי ישמעאל מיפשט פשיטא ליה היינו דאיצטריך קרא למעוטי אי אמרת מספקא ליה אצטריך קרא למעוטי ספיקא לעולם רבנן בתראי וגבי בכור תרתי קראי כתיב הזכר והזכרים: וחכ״א אינו בכור וכו׳: אמר רב חסדא מחלוקת באנדרוגינוס אבל בטומטום דברי הכל ספיקא הוא וקדוש מספיקא א״ל רבא אלא מעתה בערכין יערך אלמה

איליבא ת״ק (סבר) ספיקא הוא ואתי קרא למעוטי ספיקא. ומ״ת מנא ליה לטעמא דת״ק משום ספיקא דילמא הוי [ז]כמוטים הפנימיות שנפגמו ושנגממו דהוי מוס לענין לתין שומטין במקדש ולא הוי מוס ליפטר במדינה ועלעוס בכור ולמי דמדקתמר ר׳ ישמעאל בבריית׳ בכור הוא ומומו עמו מכלל דלת״ק לא הוי ואתי קרא למעוטי ספיקא. כי היכי גוונא פריך בפ׳ במרא דיומא (דף עד.) גבי כוי וכבריחות בפרק בס שמיטה (דף כח.) ובפ״ק דחולין (דף כב:) גבי מחלת הלחוד שנזה ושנזה ולא דמי לשאר בלוכי דממעטינן בספק מקרא לקמן בפ׳ במרא (דף נח:) עשירי ולמי אמר רחמנא ולא עשירי בספק וכן בהרת בספוח נזיר (דף סה:) בספק בהרת קדמה בספק שער לבן קדם לממעט ליה מלטהרו או לטמאו הוחיל ופתח הכתוב בטהרה תחלה [ט]פעמים שהיה כך וטומטום נמי הוה שייך בפיל למעוטי שיש מהם זכר ויש מהם נקבה ופטרו הכתוב כל זמן שהוא בספק לבעל כוי ותחלת הלחוד ואנדרוגינוס כולן שויה לקמי שמיא גליא כוי אם היה בהמה ואם תחלת לחוד חשוב גדול או קטן ואם אנדרוגינוס זכר או נקבה ות״ת הא דת״ל לאנדרוגינוס קרא למעוטי ספיקא הוא [ט]כלומרשם בספוח שנזה דף כח.) למטמא בגדים ובאוהל (שם) ומדקתמר בספוח הטעל (יבמות דף פג.) הלכה כר׳ יוסי ללא הכריעו בו אם זכר או נקבה ובריה בפני עצמו דקתמר רבי יוסי בשריית׳ ללו בוקא ופ״ה ממעטו ליה רב לענין ביאת מקדש מדכתיב מזכר ועד נקבה זכר ולמי נקבה ולמי ואנדרוגינוס ואם תימצא לומר קרא למעוטי ספיקא ויש לומר להכא פריך בפיל למעטו ליה מנאנדרוגינוס מהזכר יתירא לכתיב גבי עולה ואם תמצא לומר כאמר אם תימצא לומר בכור הוא הרי ת״ק מדממעטינן ליה מהזכר ש״מ זכר הוא ולא [י]נקבה ללמוד לא מחית ת״ק דחולין (דף כב:) גבי מחלת הלחוד שנזה ושנזה ולא דמי לשאר בלוכי דממעטינן בספק מקרא לקמן בפ׳ במרא (דף נח:) עשירי ולמי אמר רחמנא ולא עשירי בספק וכן בהרת בספוח נזיר (דף סה:) בספק בהרת קדמה בספק שער לבן קדם לממעט ליה מלטהרו או לטמאו הוחיל ופתח הכתוב בטהרה תחלה [ט]פעמים שהיה כך וטומטום נמי הוה שייך בפיל למעוטי שיש מהם זכר ויש מהם נקבה ופטרו הכתוב כל זמן שהוא בספק לבעל כוי ותחלת הלחוד ואנדרוגינוס כולן שויה לקמי שמיא גליא כוי אם היה בהמה ואם תחלת לחוד חשוב גדול או קטן ואם אנדרוגינוס זכר או נקבה ות״ת הא דת״ל לאנדרוגינוס קרא למעוטי ספיקא הוא [ט]כלומרשם בספוח שנזה דף כח.) למטמא בגדים ובאוהל (שם) ומדקתמר בספוח הטעל (יבמות דף פג.) הלכה כר׳ יוסי ללא הכריעו בו אם זכר או נקבה ובריה בפני עצמו דקתמר רבי יוסי בשריית׳ ללו בוקא ופ״ה ממעטו ליה רב לענין ביאת מקדש מדכתיב מזכר ועד נקבה זכר ולמי נקבה ולמי ואנדרוגינוס ואם תימצא לומר קרא למעוטי ספיקא ויש לומר להכא פריך בפיל למעטו ליה מנאנדרוגינוס מהזכר יתירא לכתיב גבי עולה ואם תמצא לומר בכור הוא הרי ת״ש ר׳ אילעאי אומר משום ר׳ ישמעאל אנדרוגינוס בכור הוא ומומו עמו ש״מ מיפשט פשיטא ליה ודילמא אם תימצא לומר קאמר ת״ש זכר ולא נקבה כשהוא אומר למטה זכר שאין ת״ל. מה ת״ל להוציא טומטום ואנדרוגינוס מני אילימא ת״ק ספיקא הוא ואתי קרא למעוטי ספיקא אלא רבנן בתראי מחד קרא נפקי דהא גבי בכור חד זכר הוא דכתיב קא מעטי כולהו מינייהו אלא פשיטא ר׳ ישמעאל היא ואי אמרת בשלמא רבי ישמעאל מיפשט פשיטא ליה היינו דאיצטריך קרא למעוטי אי אמרת מספקא ליה אצטריך קרא למעוטי ספיקא לעולם רבנן בתראי וגבי בכור תרתי קראי כתיב הזכר והזכרים: וחכ״א אינו בכור וכו׳: אמר רב חסדא מחלוקת באנדרוגינוס אבל בטומטום דברי הכל ספיקא הוא וקדוש מספיקא א״ל רבא אלא מעתה בערכין יערך אלמה

או דילמא ספוקי מספקא ליה. מם זכר הוא מם נקבה הוא ומאי דקתמר מומו עמו מם מיעמא לומר קתמר מם מיעמא לומר [ו] ספק בכור הרי מומו עמו: **למילקא עליה משום גיזה.** אי אמרת בכור הוא לקי מלגזוז ועבודה: **אי נמי למיתביה לכהן.** מם בכור הוא מומו לכהן ומוכלו בזמן זה ומם ספק הוא מוכלו ישראל בזמן זה כדין ספק בכור הנאכל בזמנו לבעלים להמומין מחביבו עליו הרחיה: (ט) **דילמא אם תימצא לומר קאמר.** כלומר מם בכור הוא הרי מומו עמו: ה״ג במרת כהניס **זכר ולא נקבה.** זכר כתיב גבי עולת בקר זכר מכל מיס יקריבנו ומשמע ולא נקבה: **כשהוא אומר זכר למטה.** בעולת לחן: **שאין ת״ל.** ללא לריך לגופיה למעוטי נקבה להא לימעיטת לה: **להוציא טומטום ואנדרוגינוס.** הוא לחחת: **מני.** הלי לימעיט טומטום ואנדרוגינוס מזכר כתלת: **אילימא ת״ק.** למתניתין הא טומטום ואנדרוגינוס ספק הוא: **ואיצטריכא קרא למעוטי ספיקא.** בתמיה הא ליכא ספק קמי שמיא מלא ודלמי משום דכריה בפני עלמו הוא [ז] קממעיט ליה ולא כת״ק: **אלא רבנן בתראי.** למתניתין דפשיטא להו דכריה הוא [ח] ומקמרי אינו בכור מלא נגזז ונעבד: תיפוק ליה טומטום ואנדרוגינוס ונקבה ממד זכר להא גבי בכור מלא כתיב מלא מד זכר וקממעט [ט] מינים כולהו טומטום ואנדרוגינוס ממד זכר: **אלא פשיטא כדר׳ ישמעאל.** מוקמינן לה וכדבעי׳ לפרוסי להא כהנך רבנן מלא [י]ספק ונקבה הוא ספק זכר הוא ספק נקבה [ומ״ל] דקתני למעוטי [יא]ספק מלא מתי מיתוקמת הך מלישיה [דל״ק] דקתני למעוטי ספיקא דידיה ספק נקבה הוא ספק זכר הוא ספק נקבה הוא ספק זכר הוא ספק נקבה הוא ספק זכר הוא